

Development of Primary School Teachers' Values Education Self-Efficacy Scale: A Validity and Reliability Study

Sinan BAYAT, Dicle University, ORCID ID: 0000-0002-5240-4774

Taha YAZAR, Dicle University, ORCID ID: 0000-0002-2285-4889

Abstract

The aim of this study is to develop a valid and reliable measurement tool to determine the values education self-efficacy levels of primary school teachers. The research study was carried out with two different sample groups chosen among the state primary schools in the province of Malatya by simple random sampling method. The data, first, were collected by 344 primary school teachers working in 21 different primary schools. The second data collection included a total of 276 primary school teachers working in 23 different primary schools. At the end of the applications, exploratory factor analysis (EFA) and confirmatory factor analysis (CFA) were performed for validity, and Cronbach Alpha reliability coefficients and item total correlations were calculated for reliability. As a result of the research, the 33-item "Primary Teachers' Values Education Self-Efficacy Scale", consisting of four factors, was developed. The factors of the scale were named as "Teacher Behaviors", "Planning and Implementation", "Collaboration" and "Evaluation", respectively. The total variance explained by the four factors is 55.15%. As a result of the reliability analysis, Cronbach's Alpha coefficient was calculated as .99 for the overall scale, .97 for teacher behaviors, .98 for planning and implementation, .96 for cooperation, and .96 for evaluation for sub-factors. The fit indices obtained as a result of the confirmatory factor analysis revealed that the model was compatible ($\chi^2/sd=3.55$, CFI=.91, TLI=.91, IFI=.91, RMSEA=.096, SRMR=.02, RMR=.03, PNFI=.82). The results obtained after the validity and reliability analyses show that it is a valid and reliable measurement tool that can be used to determine the values education self-efficacy levels of primary school teachers.

Keywords: Value Education, Values Education Self-Efficacy, Primary School Teachers



Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 23, No 3, 2022
pp. 1975-1993
DOI
10.17679/inuefd.1163397

Article Type
Research Article

Received
17.08.2022

Accepted
30.12.2022

Suggested Citation

Bayat, S. & Yazar, T. (2022). Development of primary school teachers' values education self efficiency scale: A validity and reliability study, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 23(3), 1975-1993, DOI: 10.17679/inuefd.1163397

This article is a part of the doctoral thesis titled "Investigation of Professional Self-Efficacy and Values Education Self-Efficacy of Primary School Teacher" which is ongoing at Dicle University Institute of Educational Sciences under the supervision of Assoc. Prof. Dr. Taha YAZAR.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The way values, which have different meanings and characteristics in different disciplines, are applied in the field of education is called values education. Values education, defined as all of the educational activities (Ekşi & Katmış, 2015) for the development of understanding others, recognizing the differences of the society in which they live, and developing the skills of living in harmony with the society, states, by presenting them to the individuals within the cultural context, for raising their citizens and for the welfare of the society. It is actively used to take steps towards the future. While doing these studies, governments use educational studies and teachers as practitioners of these studies.

Teachers are the first-degree influential people who convey the educational philosophies and policies of the states to individuals through their teaching programs. This influence is not only limited to individuals' academic education. Yetim and Göktaş (2004) stated that since students learn most of their knowledge, skills, attitudes and habits by observing their teachers, teachers are quite effective in the character and moral education of students.

This impact is directly proportional to the teacher's competence and self-efficacy. While teacher efficacy is defined as "the knowledge, skills and attitudes that they must have in order to fulfill the teacher's profession effectively and efficiently" (Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, 2017), the self-efficacy that Bandura brought to the literature with the Social Cognitive Learning Theory is defined as "an individual's judgment and belief about himself/herself about how successful he/she will be in overcoming difficult situations that he/she may encounter in the future" (Senemoğlu, 2015).

The aim of this research is to develop the primary school teachers' values education self-efficacy scale in the context of values education in addition to the values education and values education self-efficacy scales and subjects previously included in different measurement tools. Therefore, in this study, values education self-efficacy of primary school teachers was examined in the following sub-dimensions: (1) Teacher Behaviors, (2) Planning and Implementation, (3) Collaboration, (4) Evaluation. These dimensions are briefly summarized below.

Purpose

The purpose of this research is to develop a measurement tool that can be used to determine values education self-efficacy for primary school teachers. The sample of the research consists of primary school teachers working in public primary schools. Exploratory factor analysis (EFA) and confirmatory factor analysis (CFA) were performed for the construct validity of the scale.

Method

The research was designed in the survey research model, which is one of the quantitative research methods. In the survey research model, knowledge, perceptions, attitudes and abilities of the participants are determined, aiming to describe the past or present situations and events as they exist, without making any changes (Büyüköztürk, KılıçÇakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2012; Karasar, 2018; Tuncer, 2020). The sample of the research consists of *primary school teachers* working in public primary schools. Exploratory

factor analysis (EFA) and confirmatory factor analysis (CFA) were performed for the construct validity of the scale. The research was conducted with two samples, 344 participants for EFA and 276 teachers for CFA.

Findings

Findings on Exploratory Factor Analysis (EFA)

Exploratory factor analysis procedure suggested by Çokluk, Şekercioğlu and Büyüköztürk (2021) was followed in this study. The first step was made to determine whether the data were suitable for factor analysis and to decide how many factors the scale would consist of. In the first step, Kaiser Meyer Olkin (KMO) value and Bartlett Sphericity Test results were examined. KMO value is .83 and Bartlett Test of Sphericity [$\chi^2=116073.66$; $p<.01$] was found to be significant. "Total Variance Explained" table and "Scree plot" were examined to determine the number of factors. It was observed that the scale items were gathered under several factors with an eigenvalue greater than 1. These factors explain 70.14% of the total variance. According to the "scree plot" based on the factor eigenvalues, the contribution of each factor to the total variance and the expert's opinion, it was decided that the scale would have four factors and the data were reanalysed over the four-factor structure. The factor structure that emerged as a result of the analysis was examined and these factors were named as "Teacher Behaviours", "Planning and Implementation", "Collaboration" and "Evaluation". The factor loadings of the items in the scale are greater than .40 (Şencan, 2005) and the difference between the factor loads of the items that give high loads to more than one factor is at least .10 (Cokluk, Şekercioğlu, & Büyüköztürk, 2021). After deciding how many factors the scale will be classified in, as a result of the analysis, four factor restrictions were introduced in the factor analysis - extraction section, varimax was selected from the rotation section, and the lowest acceptable value was entered in the options section, and the analysis was performed again. As a result, items 1-2-3-4-5-7-9-13-20-21-25-34 with a lower factor load of .40, were removed from the scale. After these items were removed, EFA was conducted with the remaining 33 items. It was observed that the scale items took place under a 4-factor structure without any intervention. The KMO value for the 33-item scale was .84 and the Bartlett Test of Sphericity [$\chi^2=10430.301$; $p<.01$] was found to be significant.

Findings on Confirmatory Factor Analysis (CFA)

As a result of the DFA process performed, the agreement was $\chi^2/sd=3.55$, CFI=.91, TLI=.91, IFI=.91, RMSEA=.096, SRMR=.02, RMR= .03, PNFI=.82 well-being indices were found. According to the confirmatory factor analysis fit indices and modification indices for the Primary School Teachers' Values Education Self-Efficacy Scale, it was observed that no modification was needed. Sart, (2020); The RMSEA value was found below .10, which is within acceptable value (Browne & Cudeck, 1992; Schermelleh-Engel, Moosbrugger & Müller, 2003). CFI, TLI, IFI, PNFI, SRMR goodness of fit indices were found to be within acceptable fit criteria.

Discussion & Conclusion

The developed "Primary Teachers' Values Education Self-Efficacy Scale" consists of four sub-dimensions: "Teacher Behaviours", "Planning and Implementation", "Collaboration" and "Evaluation". There are 33 items in total, including 5 items in the "Teacher Behaviours" sub-dimension, 17 items in the "Planning and Implementation" sub-dimension, 5 items in the "Cooperation" sub-dimension, and 6 items in the "Evaluation" sub-dimension.

Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Sinan BAYAT, Dicle Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-5240-4774
Taha YAZAR, Dicle Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-2285-4889

Öz

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi öz-yeterlik düzeylerini belirlemeye yönelik, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırma, Malatya ilinde, basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle araştırmaya dâhil edilen, devlet ilkokullarından iki farklı örneklem grubu alınarak gerçekleştirilmiştir. Birinci uygulama 21 farklı ilkokulda görev yapan toplam 344 sınıf öğretmenden; ikinci uygulama 23 farklı ilkokulda görev yapan toplam 276 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Uygulamalar sonunda geçerlik için, açıklayıcı faktör analizi (AFA), doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmış ve güvenirlilik için Cronbach Alfa güvenirlilik katsayıları ve madde toplam korelasyonları hesaplanmıştır. Araştırmanın sonucunda, dört faktör altında toplanan, 33 maddelik "Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği" geliştirilmiştir. Ölçeğin faktörleri sırasıyla, "Öğretmen Davranışları", "Planlama ve Uygulama", "İş Birliği" ve "Değerlendirme" olarak isimlendirilmiştir. Ölçekteki dört faktörün birlikte açıkladığı toplam varyans %55.15'tir. Yapılan güvenirlilik analizi sonucunda ölçeğin geneli için Cronbach Alfa katsayısı .99, alt faktörler için öğretmen davranışları .97, planlama ve uygulama .98, iş birliği .96 ve değerlendirme .96 hesaplanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum indeksleri modelin uyumlu olduğunu ortaya koymuştur ($\chi^2/sd=3.55$, CFI=.91, TLI=.91, IFI=.91, RMSEA=.096, SRMR=.02, RMR=.03, PNFI=.82). Yapılan geçerlik ve güvenirlilik analizlerinden sonra elde edilen sonuçlar, sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi öz-yeterlik düzeylerinin belirlenmesinde kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Değerler Eğitimi, Değerler Eğitimi Öz-Yeterlik, Sınıf Öğretmeni

Önerilen Atıf

Bayat, S. & Yazar, T. (2022). Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi öz-yeterlik ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlilik çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 1975-1993, DOI: 10.17679/inuefd.1163397

Bu makale Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Doç. Dr. Taha YAZAR danışmanlığında devam etmekte olan "Sınıf Öğretmenlerin Mesleki Öz-Yeterlikleri ile Değerler Eğitimi Öz-Yeterliklerinin İncelenmesi" isimli doktora tezinin bir bölümüdür.



İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 23, Sayı 3, 2022
ss. 1975-1993

DOI
10.17679/inuefd.1163397

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
17.08.2022

Kabul Tarihi
30.12.2022

Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Tarihsel süreç içerisinde insanlar ve toplumlar yaşamlarını devam ettirebilmek için birçok eylem içerisinde bulunmuşlardır. Bu eylemler, süreç içerisinde, insanlığa ve topluma sağladığı faydalara göre ya kendini doğrulayarak her zaman tekrar edilir hale gelmiştir ya da kimseye bir fayda sağlamadığı için bir daha tekrar edilmemiştir. Uzun süren eylemlerin tekrarı sonucunda, içinde bulunulan toplum ve toplumlar kendi doğrularını oluşturmuşlardır. 20. yüzyıldan önce bu doğrular -toplumlar, milletler ve devletler arasında iletişimin az olduğundan dolayı- içinde yaşanan toplumlara özgüken, günümüzde ise bu unsurların iletişimin üst düzeye çıkmasından dolayı, toplumsal düzeyden evrensel düzeye çıkmaya başlamıştır. Bu doğruların ana teması, toplumların kendilerine fayda sağlayan durumları, olguları gelecek nesillere aktararak, uyum içerisinde ve devamlı bir şekilde yaşamasını sağlamaktır. Bu doğrulara kavram olarak literatürde “değer/değerler” denilmektedir. Değer kavramı, farklı bilim dallarında farklı şekilde tanımlanmaktadır. Kelime anlamı olarak ilk baktığımız Türk Dil Kurumu sözlüğünde değer kavramının, matematikten felsefeye uzanan yedi farklı anlamı olduğu görülmektedir. Bu kadar geniş anlam yoğunluğu içerisinde Halstead ve Taylor, (2000) değer kelimesini, “insan davranışlarını toplumsal ilke ve kanaatlere göre şekillendiren, insan davranışlarına rehberlik eden, insanların yaptığı hangi davranışın iyi ve istenilen davranış olduğunu gösteren bir yapı” olarak; Kapkın, Çalışkan ve Sağlam (2018), “kişinin kendi davranışlarını, içerisinde bulunduğu toplumun ve bireylerin yararına düzenleyebilmesini, iyi ve doğru olana ulaşması için düşüncelerini ve davranışlarını kontrol edebilmesini sağlayan vicdani ölçütler” olarak; Rennie (2007) ise “değerlerin inanç ve tutumlarla bağlantılı olan ve davranışlarımızı yönlendiren olgular” olarak belirtmiştir. Değerlerle ilgili çok fazla tanıma yer vermek mümkündür. Ama bütün tanımların ortak beş özelliği bulunmaktadır. Bunlar; (a) kavramlar ve inançlardır, (b) arzu edilen son durumlarıdır ve motive eder, (c) belirli durumların üstesinden gelmesini sağlayan yapılar, (d) davranışların ve olayların seçiminde ve değerlendirilmesinde rehberlik eder ve (e) önem sırasına göre sıralanır (Schwartz ve Bilsky, 1987).

Disiplinlere göre farklı anlamı ve özelliği bulunan değerlerin, eğitim alanında uygulanış şekli, değerler eğitimi olarak adlandırılmaktadır. Değerler eğitimi, başkalarını anlama, kabul etme, içinde yaşadığı toplumun farklılıklarını fark etme ve toplumla uyumlu yaşama becerilerinin geliştirilmesi için yapılan eğitim çalışmalarının tümüdür (Ekşi ve Katılmış, 2015). Devletler, değerler eğitimi aracılığıyla vatandaşlarını içinde buldukları çağın ihtiyaçlarına uygun olarak yetiştirirken, toplumun refahı ve düzeni için bireyleri değerler bağlamında geliştirerek geleceğe yönelik sağlam adımlar atmak için değerler eğitimi aktif olarak kullanmaktadır. Devletler bu çalışmaları yaparken, eğitim çalışmalarını ve bu çalışmaların uygulayıcıları olarak öğretmenleri kullanmaktadır.

Öğretmenler, devletlerin eğitim felsefelerini ve politikalarını öğretim programları aracılığıyla bireylere uygulayan birinci derecede etkili kişidir. Bu etkililik bireylerin sadece akademik eğitimi ile sınırlı değildir. Yetim ve Göktaş (2004) öğrencilerin bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarının birçoğunu öğretmenlerinden gözlemleyerek öğrendiklerinden dolayı öğretmenin, öğrencilerin karakter ve ahlak eğitiminde de son derece etkili olduğunu belirtmiştir.

Bu etkililik durumu öğretmenin yeterliği ve öz-yeterliği ile doğru orantılıdır. Öğretmen yeterliğini, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (2017) “öğretmen mesleğini etkili ve verimli bir biçimde yerine getirebilmek için sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve tutumlar” şeklindeki tanımlamıştır. Öz-yeterlik ise “bireyin gelecekte karşılaşabileceği güç durumların üstesinden gelmede ne derece başarılı olabileceğine ilişkin kendi hakkında yargısı, inancıdır” şeklindeki tanımıyla Bandura’nın Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı ile alanyazına kazandırdığı bir kavramdır (Senemoğlu, 2015).

Üniversitelerimizde, bireylerin öğretmenlik mesleğini icra etmeleri ve öğretmenlik yeterliği kazanmaları için dört yıl, sekiz dönem olmak üzere öğretmenlik eğitime tabi tutulmaktadır. Bu yapılan çalışmalar öğretmen adaylarının hizmet öncesi yeterlik kazanmaları için yapılan çalışmalardır. Değerler Eğitimi ile ilgili Yükseköğretim Kurulu’nun (2007) Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’nda karakter ve değerler eğitimi ile ilgili herhangi bir ders yokken, Yükseköğretim Kurulu (2018) 30 Mayıs 2018’de lisans programlarını güncelleyerek Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’nda, “Karakter ve Değerler Eğitimi’ni” ders olarak koymuştur.

Türkiye’de, öğretmenlerin karakter ve değerler eğitimi öz-yeterliklerini ölçmek için, karakter ve değerler eğitimi çerçevesinde yapılan araştırmalar ve uyarlanan ölçme araçları bulunmaktadır. Acat ve Aslan (2011), Asan, Ekşi, Doğan ve Ekşi (2008), Avcı (2011), Beldağ, Özdemir ve Nalçacı (2016), Cesur ve Topçu (2010), Çalışkur ve Aslan (2013), Çetin (2015), Çetin (2016), Demirel (2009), Dilmaç (2007), DüNDAR, Ekşi ve Yıldız (2008), Ekin (2019), Karataş ve Oral (2007), Milson ve Ekşi (2003), Okudan (2010), Parlar, Çavuş, Levent ve Ekşi (2010), Sevim (2014), Şahin (2013), Tomul ve Çelik (2014), Zengin ve Çelik (2019) bu çalışmalardan bazılarıdır.

Değerler eğitimi öz-yeterlik için farklı örneklem grupları üzerinde çalışma olsa da sınıf öğretmenlerinin konu alındığı araştırma yok gibidir. Öğretmenlik denince akla bütün branşlar gelse de sınıf öğretmenliği branşı özü itibarıyla diğer branşlardan ayrılmaktadır. Bunun nedeni sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin eğitimleri boyunca onlarla uzun süre beraber olmaları, öğrencilerinin kişiliklerinin temelleri atan ilk kişilerden olmaları, öğrencilerin öğretmen olarak ilk tanıdıkları kişi olmaları vb. nedenlerle, öğrenciler üzerindeki etkisi diğer branşlara göre daha fazladır. İlkokul zamanında sınıf öğretmenleri tarafından yapılan eğitimin, ileriki dönemlerde öğrencilerin akademik gelişimlerinde başarı oranının artmasında temel unsur olmasının yanında öğrencilerin yetişkinlik dönemlerinde topluma faydalı bir birey olmasının temelini oluşturmaktadır. Öğrencilerine kişilik ve karakterlerini etkileyen değerleri öğretmek isteyen bir öğretmenin ilk önce bu değerlere sahip olması ve daha sonra bu sahip olduğu değerleri öğrencilerine öğretebileceğine inanması gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı, daha önce farklı ölçme araçlarında yer alan değerler eğitimi ve değerler eğitimi öz-yeterlik ölçek ve konularına ek olarak, değerler eğitimi bağlamında sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi öz-yeterlik ölçeğini geliştirmektir. Bu çerçevede araştırmada, sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi öz-yeterliklerini şu alt boyutlarda incelenmiştir: (1) Öğretmen Davranışları, (2) Planlama ve Uygulama, (3) İş Birliği, (4) Değerlendirme. Bu boyutlar aşağıda kısaca özetlenmiştir.

Öğretmen Davranışları: Bu boyut öğretmenlerin değerleri içselleştirip her zaman davranışlarında göstermelerini ifade etmektedir. Öğrenciler, öğretmenlerin bilinçli olarak yaptığı davranışlarından ziyade, bilinçsiz olarak yaptıkları davranışlarını daha çok örnek alırlar. Sınıf Öğretmenliği lisans programında her ne kadar değerler eğitimi ile ilgili ders olsa da bu

durum öğretmenlerin değerleri öğretme konusundaki yeterliğini arttırır. Öğretmenlerde olması gereken “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik” gibi değerleri, yaşamlarında içselleştirerek davranışlarına yansıtmasını ifade eder.

Planlama ve Uygulama: Bu boyut, değerler eğitimi, ile ilgili öğretim programı olmadığından dolayı, öğretmenlerin değerler eğitimi ile ilgili yapacağı çalışmaların planlamasını ve uygulamasını ifade etmektedir. Değerler eğitimi Millî Eğitim Bakanlığının hazırladığı öğretim programlarında ifadesel olarak bulunsa da spesifik olarak bir ders olmadığı için, öğretmenin değerler ile ilgili yapacağı herhangi bir çalışmayı kendisinin planlanması gerekmektedir.

İş Birliği: Bu boyut öğretmenlerin bir değeri öğrencileri ile çalışırken, eğitim paydaşları ve öğrencinin çevresi ile iş birliğini ifade eder. Değerler eğitiminde işlenecek değerler, diğer disiplinlerdeki gibi sınıfta işlenip öğrenilen konular gibi değildir. Değer öğretiminde öğrenciye öğretilecek değer, uzun süre alması ve öğrencilerin bunu tam anlamıyla öğrenebilmesi için eğitim paydaşları, okul çevresi ve öğrencinin ailesi ile iş birliği içinde çalışılmasını gerekmektedir.

Değerlendirme: Bu boyut değerler eğitimi ile ilgili öğretim programı olmadığından dolayı, öğretmenin planladığı ve uyguladığı değere göre ölçme aracı geliştirmesini ve geliştirdiği ölçme aracına göre değerlendirme yapmasını ifade etmektedir. Değerlere yönelik veya öğretim programlarında değerler eğitimine yönelik herhangi bir öğretim programı olmadığından dolayı, öğretmen işlediği değere göre, değer ve öğrencisinin özelliklerine göre ölçme aracı geliştirmeli ve gerekli ölçme değerlendirme çalışmalarını yapmalıdır. Öğretmenler, bu şekilde, yaptığı eğitimin işlevselliğini ve etkililiğini değerlendirebilir.

Yöntem

Bu bölümde, araştırma modeli, evren ve örneklem, ölçek geliştirme, verilerin toplanması ve verilerin analizine yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden olan tarama araştırmaları modelinde tasarlanmıştır. Tarama araştırmaları modelinde, herhangi bir değişiklik yapılmadan, geçmişte var olmuş veya halen var olan durumların, olayların, var olduğu haliyle betimlenmesini amaçlayan, araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcıların, araştırma konusuna ilişkin bilgileri, algıları, tutulmaları ve yeteneklerini belirlemeye çalışılır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012; Karasar, 2018; Tuncer, 2020). Bu araştırma için Dicle Üniversitesi Rektörlüğü Hukuk Müşavirliği’nden (25.03.2022- E-14679147-663.05-257621) etik izin alınmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Malatya ilinde 2021-2022 eğitim öğretim yılında, eğitim faaliyetlerine devam eden, devlet ilkokullarında görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Malatya ilinde 2021-2022 eğitim-öğretim yılında 263 devlet ilkokulu ve bu okullarda görev yapan 2284 sınıf öğretmeni bulunmaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2021). Araştırmada örneklem olarak, basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit seçkisiz örnekleme yöntemi, araştırma konusunun kapsamı içindeki her bir unsurun, nesnenin, ögenin örneklem içinde yer alma şansının eşit olmasıdır (Korkmaz, 2020; Ekiz, 2020). Bu örneklem dâhilinde açıklayıcı faktör analizi için toplam 445 ölçek dağıtılmış ve

bu dağıtılan ölçeklerden 387 tanesi geri dönmüştür. Elde edilen ölçeklerden 43 tanesi, katılımcıların ölçeği doldururken gereken hassasiyeti göstermedikleri anlaşıldığından dolayı analiz dışı bırakılmış ve 344 tane ölçekle açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı Faktör Analizi için de ikinci ve farklı örneklem alınmıştır. İkinci örneklem grubuna 350 ölçek dağıtılmış ve bu dağıtılan ölçeklerde 299 tanesi geri dönmüştür. Elde edilen ölçeklerden 23 tanesi, katılımcıların ölçeği doldururken gereken hassasiyeti göstermedikleri anlaşıldığından dolayı analiz dışı bırakılmış ve 276 tane ölçek ile doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Ölçek Geliştirme Süreci

Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterliği Ölçeği'nin (SÖDEÖYÖ) geliştirilmesinde, alanyazın ayrıntılı olarak taranarak değerler eğitimi ile ilgili yazılmış kitap, makaleler, karakter ve değerler eğitimi öz-yeterliklerini ölçmek için veya karakter ve değerler eğitimi çerçevesinde yapılan araştırmalar ve uyarlanan ölçme araçları incelenmiştir Acat ve Aslan (2011), Asan, Ekşi, Doğan ve Ekşi (2008), Avcı (2011), Beldağ, Özdemir ve Nalçacı (2016), Çalışkur ve Aslan (2013), Cesur ve Topçu (2010), Çetin (2015), Çetin (2016), Demirel (2009), Dılmaç (2007), Dünder, Ekşi ve Yıldız (2008), Ekin (2019), Karataş ve Oral (2007), Milson ve Ekşi (2003), Okudan (2010), Parlar, Çavuş, Levent ve Ekşi (2010), Sevim (2014), Şahin (2013), Tomul ve Çelik (2014), Zengin ve Çelik (2019) bu çalışmalardan bazılarıdır. Araştırmaların ardından öğretmenlerin değerler eğitimi öz-yeterliklerini belirlemeye yarayacak 42 maddeden oluşan madde havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan maddeler, kapsam geçerliği için uzman görüşme formuna çevrilmiş ve Dicle Üniversitesi'nden 2 Profesör, 4 Doçent, 2 Doktor Öğretim Üyesinden, İnönü Üniversitesi'nden 1 Profesör, 2 Doçent ve 1 Doktor Öğretim Üyesinden, Siirt Üniversitesi'nden 1 Doçentten, Hakkâri Üniversitesi'nden 1 Doktor Öğretim Üyesinden uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşü alınan akademisyenlerin uzmanlık alanları "Eğitim Programları ve Öğretimi, Ölçme ve Değerlendirmedir." Ölçekte yer alan maddelerin anlaşılabilirlik durumu için "Eğitim Programları ve Öğretimi" alanında doktorasını yapmış Türkçe öğretmeninden uzman görüşü alınmış ve maddelerin anlaşılabilir olduğu değerlendirilmiştir. 42 madde için alınan uzman görüşünden sonra, ölçekte 5 madde düzeltilmiş ve ölçeğe 3 madde eklemiştir. Uzman görüşü sonucunda, 45 maddeden oluşan ve "Hiç Katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Biraz Katılıyorum", "Katılıyorum", ve "Tamamen Katılıyorum" şeklinde 5'li Likert tipi taslak ölçek formu hazırlanmıştır. Hazırlanan taslak ölçek formu, katılımcılar tarafından anlaşılabilir olup olmadığını değerlendirmek için, örneklem grubu ile benzer özellikler gösteren 20 kişilik öğretmen grubuna uygulanmış ve formdaki ölçek maddelerinin anlaşılabilir olduğu belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği'nin uygulanması için Dicle Üniversitesi'nden Etik Kurul İzni ve Malatya Milli Eğitim Müdürlüğü'nden uygulama için gerekli izin alındıktan sonra, Malatya'da örneklem seçilen okullara araştırmacı tarafından ölçekler uygulanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi için yapılan ön uygulamadan sonra, gerekli istatistiksel işlemler yapılmış ve doğrulayıcı faktör analizi içinde araştırmacı tarafından ölçekler ayrı bir örneklem grubuna uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Hazırlanan ölçeğin örneklemde bulunan sınıf öğretmenlerine uygulanmasının ardından geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Araştırma çerçevesinde açımlayıcı faktör analizinin

yapılabilmesi için gerekli görülen örneklem büyüklüğü incelenmiş, örneklemde yer alan 344 katılımcının yeterli sayıda olduğu görülmüştür (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2021). Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterliği Ölçeği'nin (SÖDEÖYÖ) yapı geçerliğini belirlemede, ilk önce 344 katılımcı ile açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmış, akabinde söz konusu yapının geçerli olup olmadığını belirlemek için 276 katılımcı ile doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterliği Ölçeği'nin (SÖDEÖYÖ) güvenilirliği için Cronbach's Alfa iç tutarlık katsayısı incelenmiştir. Verilerin faktör analizindeki gereklilikleri karşılayıp karşılamadığını belirlemek için dağılımın normalliğine bakılmıştır. Dağılımın normalliğini belirlenmesinde çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerine bakılmış ve ölçeklerden elde edilen çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerinin +2 ile -2 arasında olması normal dağılım için yeterli görülmektedir (George ve Mallery, 2010).

Bulgular

Bu bölümde "Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterliği Ölçeği'nin (SÖDEÖYÖ)" geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına yönelik bulgulara yer verilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde araştırmaya katılan katılımcılardan toplanan veriler üzerinden önce açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi, daha sonra güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir.

Açımlayıcı Faktör Analizine (AFA) İlişkin Bulgular

Açımlayıcı faktör analizi yapılırken, Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk (2021) açımlayıcı faktör analizi işlem sırası takip edilmiştir. Verilerin hem faktör analizi için uygun olup olmadığını belirlemek için hem de ölçeğin kaç faktörden oluşacağına karar vermek için, ilk işlem basamağı yapılmıştır. İlk işlem basamağında, Kaiser Meyer Olkin (KMO) değeri ve Bartlett Küresellik Testi sonuçları incelenmiştir. KMO değeri .83 ve Bartlett Küresellik Testi [$\chi^2=116073.66$; $p<.01$] anlamlı olarak bulunmuştur. Ölçeğin kaç faktöre dağıldığını incelemek için, "Total Variance Explained" tablosuna ve "Yamaç-Birikinti Grafiği'ne" (scree plot) bakılmıştır. Ölçek maddelerinin özdeğeri 1'den büyük birkaç faktör altında toplandığı görülmüştür. Bu faktörler toplam varyansın %70.14'ünü açıklamaktadır. Faktör öz değerlerine dayanan "Yamaç-Birikinti Grafiği'ne" (scree plot), her bir faktörün toplam varyansa yaptığı katkıya ve uzman görüşüne göre, ölçeğin dört faktörlü olmasına karar verilmiş ve dört faktörlü yapı üzerinden veriler yeniden analiz edilmiştir. Analiz sonucunda ortaya çıkan faktör yapısı incelenmiş ve bu faktörler "Öğretmen Davranışları", "Planlama ve Uygulama", "İş Birliği" ve "Değerlendirme" olarak adlandırılmıştır. Maddelerin ölçekte kalmasında faktör yüklerinin .40'dan büyük olması (Şencan, 2005) ve birden fazla faktöre yüksek yük veren maddelerin, faktör yükleri arasındaki farkın en az .10 olması kriteri temel alınmıştır (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2021). Ölçeğin kaç faktörde sınıflanacağına analiz sonucunda karar verildikten sonra, factor analysis - extraction bölümünden dört faktör kısıtlaması getirilmiş, rotation bölümünden ise varimax seçilmiş, options bölümünden ise kabul edilebilir en düşük değer kısmına da .40 değeri girilmiş ve analiz tekrar yapılmıştır. Bu işlem sonucunda 1-2-3-4-5-7-9-13-20-21-25-34. maddelerinin faktör yüklerinin .40'tan düşük olduklarından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. Bu maddeler ölçekten çıkarıldıktan sonra 33 maddeye düşen ölçeğe tekrar AFA uygulanmıştır. Bu işlem sırasında ölçek maddelerine herhangi bir müdahale gerektirmeden, ölçek maddelerinin 4 faktörlü bir yapı altında yer aldığı görülmüştür. 33 maddelik ölçek için KMO değeri .84 ve Bartlett Küresellik Testi [$\chi^2=10430.301$; $p<.01$] anlamlı olarak bulunmuştur. Varimax dik döndürme sonrası elde edilen faktör analiz sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği'nin Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Madde No	Öğretmen Davranışları	Planlama ve Uygulama	İş Birliği	Değerlendirme	Ortak Varyans
Madde6	.65				.55
Madde8	.87				.81
Madde10	.85				.79
Madde11	.69				.59
Madde12	.85				.78
Madde14		.63			.43
Madde15		.58			.46
Madde16		.63			.49
Madde17		.57			.43
Madde18		.58			.44
Madde19		.70			.63
Madde22		.54			.37
Madde23		.60			.41
Madde24		.63			.46
Madde26		.47			.38
Madde27		.68			.53
Madde28		.54			.41
Madde29		.67			.49
Madde30		.54			.36
Madde31		.52			.28
Madde32		.58			.45
Madde33		.70			.62
Madde35			.56		.50
Madde36			.86		.82
Madde37			.68		.62
Madde38			.86		.82
Madde39			.45		.41
Madde40				.43	.39
Madde41				.77	.67
Madde42				.83	.73
Madde43				.72	.62
Madde44				.75	.67
Madde45				.74	.65
Açıklanan Varyans	%10.52	%21.18	%10.36	%13.07	Toplam %55.15

Tablo 1'de görüldüğü gibi, Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği'nin (SÖDEÖYÖ) *Öğretmen Davranışları* faktöründe beş madde bulunmaktadır. Bu maddelerin faktör yük değerleri .65 ile .87 arasında değişmektedir. Bu faktörün tek başına açıkladığı varyans %10.52'dir. *Planlama ve Uygulama* faktöründe 17 madde bulunmaktadır. Maddelerin yük değerleri .47 ile .70 arasında değişmektedir. Bu faktörün tek başına açıkladığı varyans %21.18'dir. *İş Birliği* faktöründe beş madde bulunmaktadır. Maddelerin yük değeri .45 ile .86 arasında değişmektedir. Bu faktörün tek başına açıkladığı varyans %10.36'dır. *Değerlendirme* boyutunda ise, altı madde bulunmaktadır. Maddelerin yük değerleri .43 ile .83 arasındadır. Bu

faktörün tek başına açıkladığı varyans %13.07'dir. Dört faktörün birlikte açıkladığı varyans oranı %55.15'dir. Ölçek geliştirme çalışmalarında açıklanan varyans oranının %52 üzerinde olmasının yeterli olduğu ifade edilmektedir (Seçer, 2015).

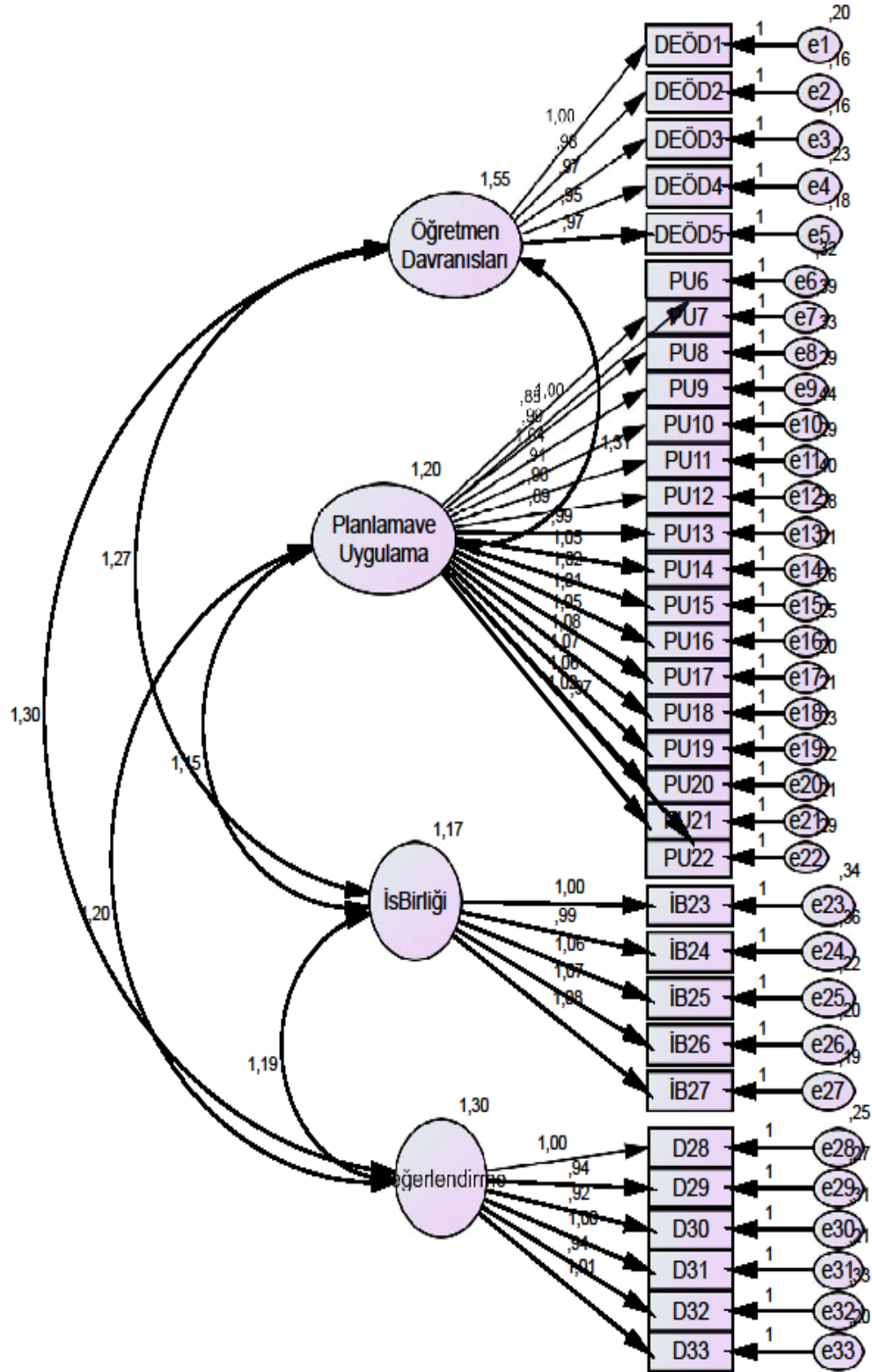
Doğrulayıcı Faktör Analizine (DFA) İlişkin Bulgular

Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği için açımlayıcı faktör analizi ile elde edilen dört faktörlü yapıya ilişkin elde edilen ölçümlerin yapı geçerliğini test etmek için, ikinci örneklem grubunun verileri kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi yapabilmek için, ilk işlem olan verilerin eksik değerinin olup olmadığına ve verilerin normalliğine bakılmıştır. Bu amaç kapsamında verilerde eksik değer olup olmadığı incelenmiş ve verilerde eksik değer olmadığı belirlenmiştir. Daha sonra verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için skewness ve kurtosis değerlerine bakılmış ve dağılımın normalliği sağladığı görülmüştür. Normalliği sağlayan Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği'nin açımlayıcı faktör analizinden elde edilen 33 madde ve 4 faktörden oluşan yapının doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek için DFA yapılmıştır. DFA sonuçlarının raporlanmasında araştırmacılar, araştırmacının konusuna göre farklı değerlerin raporlanmasını belirtmişlerdir (İlhan ve Çetin, 2014) ve doğrulayıcı faktör analizinde uyum indekslerinden hangisinin veya hangilerinin kabul edilmesinde uzlaşma olmadığından (Munro, 2005, Şimşek, 2007 aktaran Birişçi, Kul, Aksu, Akaslan ve Çelik, 2018), dolayı bu çalışmada ki-kare uyum indeksi (χ^2/sd), karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI), normlaştırılmamış uyum indeksi (TLI), fazlalık uyum indeksi (IFI), tahmin hatalarının ortalamasının karekökü (RMSEA), standartlaştırılmış hata kareleri ortalamasının karekökü (SRMR) ve hata kareler ortalamasının karekökü (RMR), tutarlı normlaştırılmış uyum indeksi (PNFI) gibi uyum indeksleri incelenmiştir.

Gerçekleştirilen DFA işlemi sonucunda $\chi^2/sd=3.55$, CFI=.91, TLI=.91, IFI=.91, RMSEA=.096, SRMR=.02, RMR= 0.03, PNFI=.82 şeklinde uyum iyiliği indeksleri bulunmuştur. Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterlikleri Ölçeği için yapılan doğrulayıcı faktör analizi, uyum indeksleri ve modifikasyon indeksleri incelenmiş, herhangi bir modifikasyona gereksinim duyulmadığı görülmüştür. χ^2/sd ve RMR uyum değerlerinin mükemmel/iyi uyum ölçütleri içerisinde olduğu Sart, (2020); RMSEA değeri ise .10 altında bulunmuştur. Bu değer kabul edilebilir değerler içerisinde (Browne ve Cudeck, 1992; Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003). CFI, TLI, IFI, PNFI, SRMR uyum iyiliği indekslerinin kabul edilebilir uyum ölçütleri içerisinde olduğu görülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda oluşan 4 faktörlü yapısal eşitlik modeli Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1

SÖDEÖYÖ'nin Yapısal Eşitlik Modeli



Güvenirlige İlişkin Bulgular

Geliştirilen Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterliği ölçeğinin güvenirligini belirlemek adına, ölçeğin geneline ve alt faktörlere ait Cronbach Alfa güvenirlilik katsayı değerleri hesaplanarak Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Ölçeğin Ait Güvenirlilik Katsayısı

Faktör	Cronbach α Değeri
Öğretmen Davranışları	.97
Planlama ve Uygulama	.98
İş Birliği	.96
Değerlendirme	.96
Ölçeğin Geneli	.99

Tablo 2’ye göre, tüm ölçeğin iç tutarlık katsayısı .99 olarak belirlenmiştir. Ölçeği oluşturan dört boyutun iç tutarlık katsayıları “Öğretmen Davranışları” için .97, “Planlama ve Uygulama” için .98, “İş Birliği” için .96 ve “Değerlendirme” için .96’dır. Hesaplanan iç tutarlık katsayılarına göre, ölçeğin güvenirliginin yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Ölçek Puanlarının Değerlendirilmesi

Yapılan açılımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri sonucunda, 1 “Hiç Katılmıyorum”, 2 “Katılmıyorum”, 3 “Biraz Katılıyorum”, 4 “Katılıyorum” ve 5 “Tamamen Katılıyorum” olacak şekilde 5’li Likert tipinde ve 33 maddeden oluşan “Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği” hazırlanmıştır. Öğretmenlerin öz-yeterliklerini her boyutta ve ölçeğin genelinde belirlemek için alınan ortalama puan üzerinden yapılacak değerlendirmede, katılımcıların değerler eğitimi öz-yeterlikleri; 1-1.79 arası “Hiç Katılmıyorum”, 1.80-2.59 arası “Katılmıyorum”, 2.60-3.39 arası “Biraz Katılıyorum”, 3.40-4.19 arası “Katılıyorum” ve 4.20-5 arası ise “Tamamen Katılıyorum” düzeyindedir. Toplam puan üzerinden yapılacak değerlendirmede ölçeğin genelinde en düşük 33 puan en yüksek 165 puan, alt boyutlarda ise öğretmen davranışları alt boyutunda en düşük 5 puan en yüksek 25 puan, planlama ve uygulama alt boyutunda en düşük 17 puan en yüksek 85 puan, iş birliği alt boyutunda en düşük 5 puan en yüksek 25 puan ve değerlendirme alt boyutunda en düşük 6 puan en yüksek 30 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınabilecek puanın veya ortalamanın yüksek olması sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi öz-yeterliklerinin yüksek olduğu, puanın veya ortalamanın düşük olması sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi öz-yeterliklerinin düşük olduğu anlamına gelmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yapılan bu çalışmada literatürde bulunan değerler eğitimi ile ilgili kitaplar, makaleler ve ölçekler incelenerek, Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği geliştirilmesi amaçlanmıştır. Geliştirilen ölçekte 33 maddeden ve 4 faktörden oluşan bir yapı oluşmuştur. Ölçekte yer alan maddeler, 1 “Hiç Katılmıyorum”, 2 “Katılmıyorum”, 3 “Biraz Katılıyorum”, 4 “Katılıyorum” ve 5 “Tamamen Katılıyorum” olacak şekilde 5’li Likert tipi bir derecelendirme kullanılmıştır. Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği’nin genelinde en düşük 33 puan en yüksek 165 puan, alt boyutlarda ise öğretmen davranışları alt boyutunda en düşük

5 puan en yüksek 25 puan, planlama ve uygulama alt boyutunda en düşük 17 puan en yüksek 85 puan, iş birliği alt boyutunda en düşük 5 puan en yüksek 25 puan ve değerlendirme alt boyutunda en düşük 6 puan en yüksek 30 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınabilecek puanın veya ortalamının yüksek olması sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi öz-yeterliklerinin yüksek olduğu, puanın veya ortalamının düşük olması sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi öz-yeterliklerinin düşük olduğu anlamına gelmektedir. Ölçekte yer alan maddelerin kapsam geçerliğini sağlamak için alanında uzman akademisyenlerin görüşlerinden, ölçekte yer alan maddelerin yapı geçerliğini sağlamak için de açılımlı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizlerinden yararlanılmıştır. Geliştirilen ölçeğe ait elde edilen Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı, tüm ölçek için güvenilirlik katsayısı .99 olarak belirlenmiştir. Ölçeği oluşturan dört alt boyutun iç tutarlık katsayıları "Öğretmen Davranışları" için .97, "Planlama ve Uygulama" için .98, "İş Birliği" için .96 ve "Değerlendirme" için .96'dır. Hesaplanan iç tutarlık katsayılarına göre, ölçeğin güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Bunun yanında ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ortaya çıkan uyum iyiliği indeksleri, ölçek yapısının verileri ile teyit edildiğini göstermektedir.

Geliştirilen "Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği", "Öğretmen Davranışları", "Planlama ve Uygulama", "İş Birliği" ve "Değerlendirme" olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Boyutlarda, "Öğretmen Davranışları" alt boyutunda 5 madde, "Planlama ve Uygulama" alt boyutunda 17 madde, "İş Birliği" alt boyutunda 5 madde ve "Değerlendirme" alt boyutunda 6 madde olmak üzere toplamda 33 madde bulunmaktadır. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Boyutlar altında yer alan maddelerin sayısal bazda eşit olup olmamasından ziyade, o boyutta yer alan özellikleri ne kadar kapsadığı dikkate alınmıştır. Bundan dolayı, sınıf öğretmenlerinin çalıştıkları alan bakımından daha kapsamlı olan "Planlama ve Uygulama" alt boyutunda daha fazla sayıda madde yer almaktadır.

Değerler eğitimi, son yıllarda yaşanan hızlı gelişmeler neticesinde dünyada olduğu gibi Türkiye'de de üzerinde durulması gereken konulardandır. Bu durumun en kritik yerinde öğretmenler, özellikle de sınıf öğretmenleri yer almaktadır. Bu bağlamda yapılan ölçek geliştirme çalışmasıyla, sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi öz-yeterliklerini ölçen kabul edilebilir düzeyde, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirildiği söylenebilir.

Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterlikleri Ölçeği

Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği (Lütfen size uygun olan seçeneği X işareti ile belirtiniz.)		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Öğrencilerime insani değerleri (barış, saygı, dayanışma, hoşgörü vb.) inanarak verebilirim.	()	()	()	()	()
2	Öğrencilerimin bireysel farklılıklarını dikkate alabilirim.	()	()	()	()	()
3	Öğrencilerime değerler eğitiminde rol model olabilirim.	()	()	()	()	()
4	Değerler eğitimi ile ilgili kazanımları gerçekleştirmek için özel çaba harcayabilirim.	()	()	()	()	()
5	Değerler eğitiminde öğrencilerime rehberlik edebilirim.	()	()	()	()	()
6	Öğrencilerin değerler eğitimi gelişimlerini akademik gelişimleriyle birlikte yürütebilirim.	()	()	()	()	()
7	Değerler eğitimi ile ilgili özgün etkinlikler düzenleyebilirim.	()	()	()	()	()
8	Değerler eğitimi ile ilgili planlamalarda öğrencilerimin sosyo-ekonomik durumlarını göz önünde bulundurabilirim.	()	()	()	()	()
9	Değerler eğitimi ile ilgili planlamalarda öğrencilerimin sosyo-kültürel durumlarını göz önünde bulundurabilirim.	()	()	()	()	()
10	Ders dışı etkinliklerde de değerler eğitimine yönelik faaliyetler planlayabilirim.	()	()	()	()	()
11	Değerler eğitimi ile ilgili etkinlikleri de öğretim ilkelerine göre planlayabilirim.	()	()	()	()	()
12	Öğrencilerimin karakterlerine uygun farklı değerler eğitimi yaklaşımları kullanabilirim.	()	()	()	()	()
13	Öğrencilerimin sosyo-kültürel yönden aile yapısını bilirim.	()	()	()	()	()
14	Öğrenilen değerlerin okul içinde yaşatılması için çaba harcayabilirim.	()	()	()	()	()
15	Öğrencilerimin duyu ve düşüncelerini nelerin etkilediğini bilirim.	()	()	()	()	()
16	Sınıf iklimini değerler eğitimine uygun hale getirebilirim.	()	()	()	()	()
17	Değerler eğitimi sürecinde değerleri gerçek hayatla ilişkilendirebilirim.	()	()	()	()	()
18	Öğrencilerimi değerlere uygun davranış göstermeleri için motive edebilirim.	()	()	()	()	()
19	Öğrencilerimin değerler eğitiminde öğrendiklerini kişilik haline getirmeleri için çaba sarf edebilirim.	()	()	()	()	()
20	Öğrencilerimin değerleri yaparak yaşayarak öğrenmelerine yardımcı olabilirim.	()	()	()	()	()
21	Öğrencilerimin kendi değer yargılarını oluşturmalarına yardımcı olabilirim.	()	()	()	()	()
22	Öğrencilerimin değer kazanma süreçlerini zengin bir öğrenme öğretme süreci ile destekleyebilirim.	()	()	()	()	()
23	Değerler eğitimi sürecinde de öğrencilerimin aileleri ile iş birliği içinde çalışabilirim.	()	()	()	()	()
24	Değerler eğitiminde öğrencilerimin sosyal çevresiyle de işbirliği içinde çalışabilirim.	()	()	()	()	()
25	Değerler eğitiminde okul paydaşları ile (idare, memur, yardımcı personel) işbirliği içinde çalışabilirim.	()	()	()	()	()
26	Değerler eğitiminde öğretmenlerle işbirliği içinde çalışabilirim.	()	()	()	()	()
27	Değerler eğitimiyile ilgili yaptığım çalışmalarını okul idaresiyle paylaşabilirim.	()	()	()	()	()
28	Öğrencilerimin değerler eğitimi ile ilgili davranışlarına anında dönüt verebilirim.	()	()	()	()	()
29	Öğrencilerimin değerleri kazanıp kazanmadığını ölçmek için ölçütler oluşturabilirim.	()	()	()	()	()
30	Değerler eğitimi için değerlere uygun ölçme aracı geliştirebilirim.	()	()	()	()	()
31	Öğrencilerimin değerlerle ilgili davranışları kazanıp kazanmadığını değerlendirebilirim.	()	()	()	()	()
32	Öğrencilerimin yeterli düzeyde kazanamadığı değerler için ek etkinlikler düzenleyebilirim.	()	()	()	()	()
33	Değerler eğitimi ile ilgili etkinliklerin etkililiğini değerlendirebilirim.	()	()	()	()	()
Maddelerin Boyutlara Göre Dağılımı: Öğretmen Davranışları: 1-5, Planlama ve Uygulama: 6-22, İş Birliği: 23-27, Değerlendirme 28-33						

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için Dicle Üniversitesi Rektörlüğü Hukuk Müşavirliği'nden (25.03.2022- E-14679147-663.05-257621) etik izin alınmıştır.

Kaynakça/References

- Acat, M. B. & Aslan M. (2011). Karakter eğitimi yetkinliği ölçeği (OKEYÖ). Değerler Eğitimi Dergisi, 9, (21), 7-27.
- Asan, T., Ekşi, F., Doğan, A. ve Ekşi, H. (2008). Bireysel değerler envanteri'nin dilsel eşdeğerlik, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 27, 15-38.
- Avcı, E. (2011). İlköğretim sosyal bilgiler öğretmenlerinin karakter eğitimine dair öz-yeterliklerinin incelenmesi (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Beldağ, A., Özdemir, Ü. & Nalçacı, A. (2016). Yedinci sınıf sosyal bilgiler dersindeki değerlerin kazanılma düzeyinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Erzurum ili örneği). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20 (3), 1185-1199.
- Birişçi, S., Kul, Ü., Aksu, Z., Akaslan, D. & Çelik, S. (2018). Web 2.0 hızlı içerik geliştirme öz-yeterlik inancı belirlemeye yönelik ölçek (W2ÖYİÖ) geliştirme çalışması. Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama, 8 (1), 187-208.
- Browne, M.W. & Cudeck, R. (1992). Alternative ways of assessing model fit. Sociological Methods & Research, 21, (2), 230-258.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2018). Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri, Ankara: Pegem Akademi.
- Cesur, S. & Topçu, M. S. (2010). Değerlerin belirlenmesi testinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması ve yaş, eğitim, cinsiyet ve ebeveyn eğitiminin ahlaki gelişim ile ilişkisi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 10(3), 1657 - 1696.
- Çalışkur, A. & Aslan, A. E. (2013). Rokeach değerler envanteri güvenilirlik ve geçerlik çalışması. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16 (29), 81-105.
- Çetin, Ş. (2015). Milli değerlerin öğretimine yönelik tutum ölçeği (MDÖTÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Turkish Studies (Elektronik), 10(11), 447 - 460.
- Çetin, F. (2016). Developing a scale to measure prospective teachers' self-efficacy belief in value education. Revista De Cercetare Şi Interventie Sociala. 53, 39-54.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2021). Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, M. (2009). Sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin karakter eğitimine ilişkin öz-yeterlik inançları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 37, 36-49.
- Dılmaç, B. (2007). Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi. Konya, Türkiye.
- Dündar, S., Ekşi, H. & Yıldız, A. (2008). Aksiyonda değerler ölçeği dilsel eşdeğerlik geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Değerler Eğitimi Dergisi, 6 (15), 89-110.
- Ekin, A., İ. (2019). Öğretmenlerin değerler eğitimi öz-yeterlik algılarının incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Siirt Üniversitesi, Siirt, Türkiye.
- Ekiz, D. (2020). Bilimsel araştırma yöntemleri yaklaşım, yöntem ve teknikler. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ekşi, H. & Katılmış, A. (2015). Karakter eğitimi el kitabı. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- George, D., & Mallery, M. (2010). *Spss for windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 update (10a ed.)* Boston: Pearson
- Halstead, J. M. & Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education*. 30, (2), 169-202.
- İlhan, M. & Çetin, B. (2014). LISREL ve AMOS programları kullanılarak gerçekleştirilen yapısal eşitlik modeli (YEM) analizlerine ilişkin sonuçların karşılaştırılması. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 5 (2) , 26-42.
- Kapkın, B. Çalışkan, Z. & Sağlam, M. (2018). Türkiye’de 1999-2017 yılları arasında değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*. 16, (35), 185-209.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karataş, K. & Oral, B. (2017). Kültürel değerlere duyarlı eğitime hazırbulunmuşluk ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 257-268.
- Korkmaz, İ. (2020). Nicel araştırmalarda evren, örneklem, örnekleme teknikleri. B. Oral ve A. Çoban (Ed.), *kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (s. 205-227). Ankara: Pegem Akademi.
- Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, (2021). *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2020-2021*.
- Milson, A. J. & Ekşi, H. (2003). Öğretmenlerin karakter eğitiminde yetkinlik duygusu konusunda bir ölçme aracına doğru: Karakter eğitimi yetkinlik inancı skalası (KEYİS) ve Türkçe’ye uyarlanma çalışması. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (4), 99-130.
- Okudan, A. Y. (2010). *Eğitim yöneticilerinin değerler eğitiminin önemi etkileri ve uygulamalar hakkındaki görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara üniversitesi, İstanbul. Türkiye
- Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, (2017). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri*.
- Parlar, H., Çavuş, M., Levent, F. & Ekşi, H. (2010). Yöneticilerin karakter eğitimi yeterlik inancı ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of Values Education*. 8, (19), 177-205.
- Rennie, L. (2007). Values of science portrayed in out-of-school contexts. Corrigan. J. Dillon and R. Guns/one (Eds.), *The re-emergence of values in science education* (p. 197-212). Sense Publishers.
- Sart, G. (2020). Yenilikçi davranış ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Journal Entrepreneurship and Management Inquiries*. 4, (1), 1-18.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*. 8, (2), 23-74.
- Schwartz, H. S. & Bilsky, W. (1987). Toward a universal psychological structure of human values. *Journal of Personality and Social Psychology*. 53. (3), 550-562.
- Seçer, İ. (2015). *Psikolojik test geliştirme ve uyarlama süreci SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Senemoğlu, N. (2015). *Gelişim, öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: Yargı Yayınevi.

- Sevim, O. (2014). Akademik etik değerler ölçeğinin geliştirilmesi: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 9(6), 943-957.
- şahin, T. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değerler eğitimi öz-yeterliliklerinin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara üniversitesi, İstanbul. Türkiye
- şencan, H. (2005). Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geğerlilik. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tomul, E. & Çelik, K. (2014). Öğretmen eğitsel değerler ölçeği: Geęerlilik ve güvenilirlik analizi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 36, 215-227.
- Tuncer, M. (2020). Nicel araştırma desenleri. B. Oral ve A. Çoban (Ed.), kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri (s. 205-227). Ankara: Pegem Akademi.
- Yetim, A. A. & Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Kastamonu Education Journal*. 12,(2), 541-550.
- Yükseköğretim Kurulu, (2007). Eğitim Fakóltesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları.
- Yükseköğretim Kurulu, (2018). Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı.
- Zengin, M. & Çelik, M. E. (2019). Değer merkezli okul kültürü ölçeğinin geliştirilmesi: Geğerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17 (37), 317-348 .

İletişim/Correspondence

Sinan BAYAT

sinanbayat44@gmail.com

Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır/Türkiye

Doç. Dr. Taha YAZAR

tahayazar2011@gmail.com

Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır/Türkiye